

СТ А Н О В И Щ Е

от проф. д-р Велислава Чавдарова

относно: защита на дисертационен труд

на АМНА АБУ РАС

тема:

**ВЪЗДЕЙСТВИЕ НА ПРОГРАМИТЕ ЗА ИНТЕРВЕНЦИЯ СПРЯМО
ЮНОШИ В РИСК ВЪРХУ АРАБСКИ УЧЕНИЦИ ОТ ОСНОВНОТО
И СРЕДНО УЧИЛИЩЕ НА ИЗРАЕЛ**

научни ръководители:

проф. д.п.с.н. Румен Стаматов

доц. д-р Ивайло Лазаров

**Професионално направление 3.2. Психология, докторска програма
Педагогическа и възрастова психология**

**1. Актуалност и значимост на разглеждания в дисертацията
проблем:**

Актуалността на темата не подлежи на съмнение с оглед на актуалните обществени реалии в Израел. Проблемите, свързани с идентифицирането, адаптирането и социализацията на деца в риск са детерминирани от редица културни, битови, социални и религиозни причини, а институциите и главно образователните системи, не успяват да осигурят необходимите условия за образователен процес, който да създаде условия за бъдещо социално включване на подрастващите.

Тези наблюдения, както и професионалният опит на докторантката обуславят мотивацията за избора на темата.

Още в уводната част Амна Абу Рас поставя въпроса за липсата на програми за интервенция, насочени към младежите от арабски произход в Израел. Тя убедително представя тезата, че този факт се свързва с поведение, увреждащо здравето - като депресия, агресия, злоупотреба с вещества, самоубийство и ранна сексуална активност. В сравнителен план се доказва твърдението, че достъпът до подходящи програми за интервенция е свързан с поведение, насърчаващо здравето. *Определям идеята за превантивната идентификация на рисковите младежи още в основното училище като резонна не само в национален, но и в по-глобален мащаб.*

Авторката е новатор, тъй като в изследователското поле на възрастовата и педагогическата психология в Израел липсват представителни изследвания върху приложението и ефективността на прилаганите в училищата институционални програми. Докторантката демонстрира висока степен на познаване на състоянието на проблема и творческа интерпретация на научните концепции по него.

2. Данни за дисертацията и автореферата

Дисертацията е в обем от 176 страници и съдържа три секции /глави/, списък с литература и две приложения. В основния текст има 23 таблици и 4 фигури. Списъкът на използваната литература включва 130 заглавия. Повечето от тях са цитирани в текста. В съдържателно отношение текстът е структуриран според изискванията за такъв тип научна разработка.

По отношение на качествените и количествените качества на дисертационния труд считам, че дисертантката е изпълнила минималните национални изисквания по чл. 2б, ал. 2 и 3 на ЗРАСРБ и

съответно по чл.24, ал. 1 на Правилника за прилагане на ЗРАСРБ. Представените публикации са свързани с темата на дисертацията и демонстрират изследователска ерудиция. Авторефератът синтезирано и точно отразява съдържанието на труда.

По отношение на процедурата и качеството на представената научна продукция не се регистрират нарушения. Дисертационният труд е оригинална научна разработка с несъмнени достойнства.

3. Научни приноси

В първа глава могат да се открият следните научни приноси:

- Успешно е реализира поставената цел критично да се проучи литературата, която се отнася до младежите в риск от арабския сектор и да се идентифицират ефективни стратегии за училищна интервенция, които могат да работят за подобряване на задържането и ангажирането на младежите;
- Проучването установява как различните програми за интервенция влияят върху образователните аспекти на учениците в риск по отношение на нагласите им към училището, включително мотивацията за продължаване на обучението;
- Аргументирано се дефинират стратегии за намаляване на ранното отпадане, постигане на самоефективност в обучението и насърчаване на чувството за принадлежност в съответните училища.

Във втора глава могат да се констатират следните научни приноси:

- Чрез проучването се верифицира ефективността на различните програми за интервенция от гледна точка на това как те

въздействат върху рисковите фактори като ранно отпадане, проблеми с дисциплината, здравен статус и девиантно поведение;

- Обобщаващите изводи са в посока на ефективността на различните програми за интервенция не само върху мотивацията за учене, но и върху професионалния избор, кариерно развитие и реализация на пазара на труда.
- Моделът на изследването е описан аргументирано и цялостно. Предметът, обектът, целта и задачите са точно формулирани. Приложена е адекватно подбрана методика за изследване на измеримите величини.

В трета глава могат да се констатират следните научни приноси:

- Формулираните изводи непосредствено произтичат от конкретното изследване, а обобщението има реалистична приложимост за оптимизиране на дейността на образователните институции в Израел;
- Направени са адекватни заключения, изводи и препоръки, които произтичат от коректно анализирани данни;
- Представената „нова“ авторска програма, насочена към младежите в риск с арабски произход преодолява недостатъците чрез т.н. мини училища чрез включването на родители, учители и ментори, общественополезен труд и извънкласни дейности.

4. Бележки и препоръки

Представената разработка показва добрата теоретична подготовка на докторантката по изследваните проблеми, както и уменията ѝ да обработва, интерпретира, анализира и обобщава резултати от

проведено психологическо изследване. Разработката е балансирана и добре структурирана.

Като пропуск бих посочила липсата на обща хипотеза на дисертационното изследване.

5. Заключение

Практическата приложимост на дисертационния труд, целенасоченият теоретичен анализ и изследователските умения на **Амна Абу Рас** ми дават основание да дам своя положителен вот и да предложа на Уважаемото научно жури да ѝ присъди образователната и научна степен “доктор” в област на висше образование: 3. Социални, стопански и правни науки, Професионално направление: 3.2 Психология. Педагогическа и възрастова психология

20.02.2023 г.

гр.В.Търново

Подпис:

/проф.д-р В.Чавдарова/